Úterý 27. dubna 2021

P9_TA(2021)0124

Zavedení programu Horizont Evropa – stanovení pravidel pro účast a šíření výsledků ***II

Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 27. dubna 2021 k postoji Rady v prvním čtení k přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků a zrušují nařízení (EU) č. 1290/2013 a (EU) č. 1291/2013 (07064/2/2020 – C9-0111/2021 – 2018/0224(COD))

(Řádný legislativní postup: druhé čtení)

(2021/C 506/25)

Evropský parlament,

— s ohledem na postoj Rady v prvním čtení (07064/2/2020 – C9-0111/2021),

— s ohledem na stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 17. října 2018 ([1]) a ze dne 16. července 2020 ([2]),

— s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne 9. října 2018 ([3]),

— s ohledem na svůj postoj v prvním čtení ([4]) k návrhu Komise Evropskému parlamentu a Radě (COM(2018)0435),

— s ohledem na pozměněný návrh Komise (COM(2020)0459),

— s ohledem na čl. 294 odst. 7 Smlouvy o fungování Evropské unie,

— s ohledem na předběžnou dohodu přijatou příslušným výborem podle čl. 74 odst. 4 jednacího řádu,

— s ohledem na článek 67 jednacího řádu,

— s ohledem na doporučení pro druhé čtení předložené Výborem pro průmysl, výzkum a energetiku (A9-0122/2021),

1. schvaluje postoj Rady v prvním čtení;

2. schvaluje společné prohlášení Parlamentu, Rady a Komise připojené k tomuto usnesení;

3. schvaluje své prohlášení, které je přílohou tohoto usnesení;

4. bere na vědomí prohlášení Rady a Komise, která jsou přílohou tohoto usnesení;

5. konstatuje, že akt je přijat v souladu s postojem Rady;

6. pověřuje svého předsedu, aby společně s předsedou Rady podepsal akt podle čl. 297 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie;

7. pověřuje svého generálního tajemníka, aby akt podepsal poté, co ověří, že všechny postupy byly řádně ukončeny, a aby společně s generálním tajemníkem Rady zajistil jeho zveřejnění v *Úředním věstníku Evropské unie*;

8. pověřuje svého předsedu, aby předal postoj Parlamentu Radě a Komisi, jakož i vnitrostátním parlamentům.

([1]) Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 33.
([2]) Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 124.
([3]) Úř. věst. C 461, 21.12.2018, s. 79.
([4]) Texty přijaté dne 17.4.2019, P8_TA(2019)0395.

PŘÍLOHA

Společné politické prohlášení o opětovném použití prostředků, jejichž přidělení na závazek bylo zrušeno, v rámci programu Horizont Evropa

Evropský parlament, Rada a Komise ve společném prohlášení o opětovném použití prostředků, jejichž přidělení na závazek bylo zrušeno, ([1]) vyjádřily souhlas s tím, že ve prospěch výzkumného programu v období 2021–2027 znovu poskytnou prostředky na závazky ve výši až 0,5 miliardy eur (v cenách roku 2018) pocházející z prostředků, jejichž přidělení na závazek bylo zrušeno v důsledku úplného nebo částečného neuskutečnění projektů náležejících do rámcového programu „Horizont Evropa" nebo jeho předchůdce „Horizont 2020", jak je stanoveno v čl. 15 odst. 3 finančního nařízení. Aniž jsou dotčeny pravomoci rozpočtového orgánu a pravomoci Komise k plnění rozpočtu, souhlasí Evropský parlament, Rada a Komise s tím, že orientační rozdělení této částky bude následující:

— 300 000 000 EUR ve stálých cenách roku 2018 na klastr „Digitální oblast, průmysl a vesmír", zejména na kvantový výzkum;

— 100 000 000 EUR ve stálých cenách roku 2018 na klastr „Klima, energetika a mobilita", a

— 100 000 000 EUR ve stálých cenách roku 2018 na klastr „Kultura, kreativita a inkluzivní společnost".

Prohlášení Parlamentu k dohodám o přidružení

Čl. 218 odst. 6 druhý pododstavec písm. a) bod i SFEU stanoví, že v případě dohod o přidružení ve smyslu článku 217 je nutný souhlas Evropského parlamentu. Mimoto součástí takovýchto dohod o přidružení jsou často podmínky upravující přidružení třetí země k programu Horizont Evropa. Má-li Evropský Parlament udělit svůj souhlas, musí být v souladu s čl. 218 odst. 10 SFEU ve všech fázích postupu okamžitě a plně informován. Dále je v zájmu zajištění řádné parlamentní kontroly nezbytné, aby tyto dohody pokrývaly veškeré příslušné aspekty vztahů Unie s danou třetí zemí, jež se týkají programu Horizont Evropa.

Evropský parlament proto očekává, že v souladu s čl. 218 odst. 9 SFEU v případě, kdy Rada přijímá rozhodnutí podle čl. 218 odst. 9 SFEU, jimiž stanoví postoje, které mají být jménem Unie zaujaty v orgánu zřízeném dohodou stanovující mimo jiné přidružení třetí země k programu Horizont Evropa, nebude v důsledku těchto postojů obcházen požadavek na obdržení souhlasu Evropského parlamentu tím, že by stanovení základních prvků účasti této třetí země v programu Horizont Evropa bylo ponecháno na tomto orgánu.

Evropský parlament se proto domnívá, že takováto rozhodnutí Rady podle čl. 218 odst. 9 SFEU, která se týkají částí dohod o přidružení stanovujících přidružení třetí země k programu Horizont Evropa, by měla být omezena na naprosté minimum. Mimoto v případě, že je takovéto rozhodnutí Rady zvažováno vyjednavačem Unie nebo Radou nebo jejím zvláštním výborem v rámci vydávání směrnic vyjednávači, očekává Evropský parlament, že bude ve všech fázích postupu okamžitě a plně informován, mimo jiné také tím, že mu bude poskytnuto odůvodněné stanovisko objasňující, proč je postoj, který má být jménem Unie zaujat v orgánu zřízeném dohodou, nezbytný k dosažení cílů Unie stanovených v [nařízení o programu Horizont Evropa] a [rozhodnutí Rady o zřízení zvláštního programu].

Prohlášení Komise ke 47. bodu odůvodnění

Komise hodlá plnit rozpočet nástroje ERI Accelerator tak, aby zajistila, že čistě grantová podpora pro malé a střední podniky, včetně startupů, bude odpovídat podpoře poskytované z rozpočtu nástroje pro malé a střední podniky v rámci programu Horizont 2020, v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 48 odst. 1 a ve 47. bodě odůvodnění nařízení o programu Horizont Evropa.

Prohlášení Komise k článku 6

Na požádání má Komise v úmyslu vyměňovat si názory s příslušným výborem Evropského parlamentu ohledně: i) seznamu potenciálních kandidátů na partnerství podle článků 185 a 187 Smlouvy o fungování Evropské unie, na něž se budou vztahovat (prvotní) posouzení dopadů, ii) seznamu případných misí určených výbory pro mise, iii) výsledků strategického plánu před jeho formálním přijetím a iv) předloží a bude sdílet dokumenty související s pracovními programy.

([1]) Úř. věst. C 444 I, 22.12.2020, s. 3.

Úterý 27. dubna 2021

Prohlášení Komise o etice / výzkumu kmenových buněk – článek 19

Pokud jde o rámcový program Horizont Evropa, Evropská komise navrhuje, aby se k rozhodování o etické otázce unijního financování výzkumu lidských embryonálních kmenových buněk přistupovalo stejně jako v rámcovém programu Horizont 2020.

Evropská komise navrhuje tento etický rámec zachovat, neboť se jí díky němu podařilo na základě zkušeností vypracovat odpovědný přístup k této velmi slibné oblasti vědy. Zároveň se tento přístup osvědčil v kontextu výzkumného programu, jehož se účastní výzkumní pracovníci z mnoha zemí s velice odlišnými právními předpisy.

1. Rozhodnutí o rámcovém programu Horizont Evropa výslovně vylučuje z financování ze zdrojů Unie tři oblasti výzkumu:

— výzkumné činnosti zaměřené na klonování lidí k reprodukčním účelům;

— výzkumné činnosti zaměřené na změny genetické výbavy lidských bytostí, která by mohla učinit tyto změny dědičnými;

— výzkumné činnosti zaměřené na vytvoření lidských embryí výlučně za účelem výzkumu nebo za účelem získání kmenových buněk, mimo jiné prostřednictvím přenosu jádra somatické buňky.

2. Nebude financována žádná činnost, která je zakázána ve všech členských státech. Činnost, která je v některém členském státě zakázána, v něm rovněž nebude financována.

3. Rozhodnutí o programu Horizont Evropa a ustanovení o etickém rámci pro unijní financování výzkumu lidských embryonálních kmenových buněk v žádném případě nepředstavují hodnocení regulačního či etického rámce pro tento výzkum v členských státech.

4. Výzvami k předkládání návrhů Evropská komise výslovně nepodněcuje k používání lidských embryonálních kmenových buněk. Případné použití lidských kmenových buněk, ať už se jedná o buňky dospělých jedinců nebo o buňky embryonální, závisí na posouzení vědců s ohledem na cíle, kterých chtějí dosáhnout. V praxi je zdaleka největší část finančních prostředků Unie určených pro výzkum lidských kmenových buněk věnována použití kmenových buněk dospělých jedinců. Není důvod, proč by se tento přístup měl v rámcovém programu Horizont Evropa výrazně změnit.

5. Každý projekt předpokládající použití lidských embryonálních kmenových buněk musí být podroben vědeckému hodnocení, v jehož průběhu nezávislí vědečtí odborníci posoudí nezbytnost používání těchto kmenových buněk pro dosažení daných vědeckých cílů.

6. Návrhy, které úspěšně projdou vědeckým hodnocením, jsou poté předmětem přísného etického přezkumu organizovaného Evropskou komisí. V rámci tohoto přezkumu se zohlední zásady uvedené v Listině základních práv Evropské unie a v příslušných mezinárodních úmluvách, jako jsou Úmluva Rady Evropy o lidských právech a biomedicíně podepsaná v Oviedu dne 4. dubna 1997 a její dodatkové protokoly a Všeobecná deklarace o lidském genomu a lidských právech přijatá organizací UNESCO. Etický přezkum rovněž slouží k ověření toho, že návrhy dodržují předpisy platné v zemích, v nichž bude výzkum prováděn.

7. V určitých konkrétních případech může být etický přezkum proveden v průběhu realizace projektu.

8. Každý projekt předpokládající použití lidských embryonálních kmenových buněk musí před zahájením příslušných činností schválit příslušná vnitrostátní nebo místní etická komise. Je třeba dodržet veškerá vnitrostátní pravidla a postupy, včetně pravidel a postupů týkajících se otázky rodičovského souhlasu, absence finančních pobídek atd. Bude prověřeno, zda projekty obsahují odkazy na licenční a kontrolní opatření, jež mají být přijata příslušnými orgány členského státu, ve kterém bude výzkum prováděn.

9. Návrhy, které úspěšně projdou vědeckým hodnocením, vnitrostátním či místním etickým přezkumem a evropským etickým přezkumem, budou na individuálním základě předloženy ke schválení členským státům zasedajícím jako výbor, který jedná v souladu s přezkumným postupem. Projekt předpokládající použití lidských embryonálních kmenových buněk, který nebyl schválen členskými státy, nebude financován.

10. Evropská komise bude dále pracovat na širokém zpřístupnění výsledků výzkumu lidských embryonálních kmenových buněk financovaného Unií všem výzkumným pracovníkům, z čehož budou mít v konečném důsledku prospěch pacienti ve všech zemích.

11. Evropská komise bude podporovat činnosti a iniciativy, které přispívají ke koordinaci a racionalizaci výzkumu lidských embryonálních kmenových buněk v rámci odpovědného etického přístupu. Komise bude zejména dále podporovat vytvoření evropského registru linií lidských embryonálních kmenových buněk. Podpora tohoto registru umožní sledovat existující lidské embryonální kmenové buňky v Evropě, přispěje k maximalizaci jejich využití ze strany vědců a může pomoci zabránit zbytečným derivacím nových linií kmenových buněk.

12. Evropská komise bude pokračovat v současném postupu a nebude výboru, který jedná v souladu s přezkumným postupem, předkládat návrhy projektů zahrnujících výzkumné činnosti, při kterých dochází ke zničení lidských embryí, včetně případů, které slouží k získávání kmenových buněk. Vyloučení financování této fáze výzkumu nebude překážkou pro unijní financování následných fází předpokládajících použití lidských embryonálních kmenových buněk.

Prohlášení Komise k článku 5

Komise bere na vědomí kompromis, jehož dosáhli spolunormotvůrci ohledně znění článku 5. Podle výkladu Komise je zvláštní program pro obranný výzkum uvedený v čl. 1 odst. 2 písm. c) omezen pouze na výzkumné akce v rámci budoucího Evropského obranného fondu, zatímco činnosti týkající se vývoje nespadají do oblasti působnosti tohoto nařízení.

Prohlášení Komise k lidským právům uvedeným v čl. 16 odst. 1 písm. d)

Komise plně podporuje dodržování lidských práv ve smyslu článku 21 Smlouvy o Evropské unii a jeho druhého pododstavce, který stanoví, že „Unie usiluje o rozvíjení vztahů a budování partnerství se třetími zeměmi a mezinárodními, regionálními nebo světovými organizacemi, které sdílejí zásady uvedené v prvním pododstavci“. Komise nicméně lituje toho, že „dodržování lidských práv“ bylo zahrnuto do souboru kritérií, která musejí splnit třetí země, aby se mohly přidružit k programu podle čl. 16 odst. 1 písm. d). Tuto výslovnou zmínku nebylo potřeba zahrnout do žádného jiného programu EU spadajícího do budoucího víceletého finančního rámce, přičemž není pochyb, že EU se v rámci svých vnějších vztahů se třetími zeměmi v souvislosti s ochranou lidských práv ve všech svých nástrojích a oblastech politik snaží uplatňovat konzistentní přístup a že by tento přístup měl Komisi sloužit jako vodítko při uplatňování tohoto ustanovení.

Prohlášení Rady

Rada vyzývá Komisi, aby zajistila co největší zapojení Rady do jednání o dohodách o přidružení třetích zemí k programům Unie včetně rámcového programu EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa v souladu s článkem 218 SFEU. Za tímto účelem Rada může určit zvláštní výbor, za jehož konzultace jsou vedena jednání, mimo jiné i o koncepci a obsahu těchto dohod, v souladu s čl. 218 odst. 4 SFEU.

V tomto ohledu Rada připomíná zásadu loajální spolupráce mezi orgány Unie zakotvenou v čl. 13 odst. 2 druhé větě SEU a příslušnou judikaturu Soudního dvora EU týkající se čl. 218 odst. 4 SFEU, podle níž musí Komise uvedenému zvláštnímu výboru poskytnout veškeré informace a dokumenty nezbytné ke sledování průběhu jednání, jako jsou zejména oznámené obecné cíle a postoje ostatních stran v průběhu jednání, a to v dostatečném předstihu před konáním jednání, aby bylo možné formulovat stanoviska a doporučení pro jednání. ([2])

Pokud dohody o přidružení třetích zemí k programům Unie již existují a zahrnují stálé zmocnění Komise ke stanovení konkrétních podmínek vztahujících se na každou zemi, pokud jde o její účast v daném programu, a je-li Komisi v tomto úkolu nápomocen zvláštní výbor, Rada připomíná, že Komise musí v průběhu vyjednávacího procesu s tímto zvláštním výborem systematicky konzultovat, například sdílením návrhů znění před zasedáními s příslušnými třetími zeměmi a pořádáním pravidelných předběžných a následných informačních schůzek.

Pokud dohody o přidružení třetích zemí k programům Unie již existují, ale žádný zvláštní výbor není určen, domnívá se Rada, že by Komise měla podobně systematicky spolupracovat s Radou a jejími přípravnými orgány v průběhu vyjednávacího procesu při určování konkrétních podmínek pro přidružení k programu Horizont Evropa.

([2]) Viz rozsudek ze dne 16. července 2015 ve věci C-425/13, Komise v. Rada, EU:C:2015:483, bod 66.

Úterý 27. dubna 2021

Prohlášení Komise k mezinárodní spolupráci

Komise bere na vědomí jednostranné prohlášení Rady, které v souladu se Smlouvou, judikaturou Soudního dvora EU a zásadou institucionální rovnováhy řádně zohlední při konzultaci se zvláštním výborem podle čl. 218 odst. 4 Smlouvy o fungování EU.

Prohlášení Rady o článku 5

Rada připomíná, že ze společného výkladu čl. 179 odst. 3 a čl. 182 odst. 1 SFEU vyplývá, že Unie může přijmout pouze jeden víceletý rámcový program, který stanoví všechny činnosti Unie v oblasti výzkumu a technologického rozvoje. Rada se proto domnívá, že Evropský obranný fond uvedený v čl. 1 odst. 2 písm. c) nařízení, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa, zahrnující činnosti tohoto fondu v oblasti výzkumu i technologického rozvoje, je zvláštním programem provádějícím rámcový program ve smyslu čl. 182 odst. 3 SFEU a spadá do oblasti působnosti nařízení, kterým se tento rámcový program zavádí.